

9. 11. 1989

AKTIVITA: PÁD BERLÍNSKÉ ZDI

Anotace:	Aktivita připomíná výročí pádu Berlínské zdi. Žáci se v ní seznamují s historickým kontextem prostřednictvím krátké filmové ukázky a skupinové práce, při které vyhledávají informace o různých aspektech Berlínské zdi. Zjištěné informace pak skupiny prezentují.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ZŠ), MV, VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	13+
Cíle:	Žáci: <ul style="list-style-type: none"> ▪ získají základní povědomí o příčinách, průběhu a důsledcích pádu Berlínské zdi a jeho významu v historickém kontextu, ▪ procvičí si schopnost efektivně vyhledávat, analyzovat a prezentovat informace z různých zdrojů.
Délka:	45 min.
Pomůcky:	PRACOVNÍ LIST
Postup:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na začátku hodiny se žáků zeptáme: <i>Slyšeli jste někdy o Berlínské zdi? Co si myslíte, že je to za zeď? Proč si myslíte, že někdo postavil zeď uprostřed města?</i> V této části se snažíme, aby měli žáci dostatek prostoru se sami vyjádřit k otázkám, neříkáme jim tedy správné odpovědi. Mělo by však zaznít, že právě historii Berlínské zdi a výročí jejího konce se budeme věnovat. 2. Následně pustíme část filmu <i>1989: Z dopisů psaných přes železnou oponu</i> v čase 31:51 až 32:50, ve které jsou záběry z 9. listopadu 1989, kdy se poprvé od roku 1961 otevřely brány Berlínské zdi a občané NDR mohli vstoupit do Západního Berlína. Po zhlédnutí ukázky se žáků zeptáme, co se z videa dozvěděli. 3. Žáky rozdělíme do menších skupin a rozdáme jim PRACOVNÍ LIST, který obsahuje tabulku

k doplňování. Každá skupina by měla pracovat na jednom tématu a žáky bychom měli rozdělit tak, aby na každé části tabulky pracovaly nejméně dvě skupiny. Informace by žáci měli vyhledávat na internetu (lze využít telefony či tablety nebo počítačové učebny). Jednotlivé skupiny obejdeme, abychom se ujistili, že žáci vědí, co mají dělat.

4. Následně se žáky společně procházíme tabulku. Žáci říkají své odpovědi tak, aby si ostatní mohli nevyplněné části doplnit. Lze žáky vyvolávat a psát jejich odpovědi i na tabuli (flipchart / na PC a promítat přes projektor), žáci mohou své odpovědi dle časových možností také krátce prezentovat před třídou. Na konci hodiny by tedy měli mít žáci vyplněnou celou tabulku a získat tak základní informace o Berlínské zdi.

Reflexe:

Závěrečnou diskuzi můžeme věnovat shrnutí informací, které se žáci dozvěděli, případně je ještě doplnit. Mělo by také zaznít, že k pádu Berlínské zdi došlo 9. listopadu 1989 a již 17. listopadu vypukla u nás sametová revoluce.

9. 11. 1989

PRACOVNÍ LIST

9. 11. 1989 – Pád Berlínské zdi

<p>stručná historie vzniku Berlínské zdi</p>	
<p>život lidí na obou stranách zdi</p>	
<p>způsoby, jakými lidé zkoušeli zed' překonat</p>	
<p>události vedoucí k pádu Berlínské zdi</p>	
<p>důsledky pádu zdi pro Německo a svět</p>	

9. 11. 1989

INFORMAČNÍ TEXTY

9. 11. 1989 – Pád Berlínské zdi

<p>stručná historie vzniku Berlínské zdi</p>	<p>Po druhé světové válce bylo Německo rozděleno do čtyř okupačních zón, které spravovaly USA, Velká Británie, Francie a SSSR. Hlavní město Berlín bylo také rozděleno do čtyř sektorů. Se vznikem studené války a vytvořením železné opony v Evropě bylo Německo rozděleno na dvě samostatné země: Spolkovou republiku Německo (SRN) na západě a Německou demokratickou republiku (NDR) na východě.</p> <p>V průběhu 50. let 20. století se mnoho obyvatel NDR rozhodlo emigrovat do SRN přes Berlín, kde hranice ještě nebyly zcela zapečetěny. Tento odliv obyvatel, zejména kvalifikovaných pracovníků, představoval pro NDR značný problém. Aby se zabránilo dalším únikům a stabilizovala se situace, východoněmecké vedení, se souhlasem Sovětského svazu, rozhodlo o stavbě Berlínské zdi.</p> <p>V srpnu 1961 začala východoněmecká vláda stavět zeď, která měla fyzicky oddělit východní a západní Berlín. Zeď byla původně postavena z betonových bloků a drátěného plotu, později byla vylepšena na sofistikovanější strukturu zahrnující betonové panely, strážní věže, minové pole a další bezpečnostní prvky.</p>
<p>život lidí na obou stranách zdi</p>	<p>Berlínská zeď měla obrovský dopad na životy lidí v Berlíně. Rodiny a přátelé byli náhle rozděleni, mnoho lidí ztratilo své domovy a zaměstnání.</p> <p>Na východní straně žili lidé pod přísným komunistickým režimem s omezenou svobodou pohybu a cenzurou. Na západní straně se těšili větší svobodě a lepší životní úrovni díky demokratickému zřízení a tržní ekonomice. Rodiny byly rozděleny a komunikace mezi oběma stranami byla velmi omezená. Hranice byla přísně střežena a jakýkoli pokus o útěk byl tvrdě potlačen.</p>
<p>způsoby, jakými lidé zkoušeli zeď překonat</p>	<p>Lidé se pokoušeli překonat zeď různými způsoby: např. tunely (tyto tunely byly často dlouhé a složité konstruované, v roce 1964 takovým tunelem uniklo 57 lidí), horkovzdušnými balony (v r. 1979 dvě rodiny zkonstruovaly horkovzdušný balon, kterým úspěšně přeletěly zeď a přistály v NSR), ultralehkými letadly (známý byl třeba útěk Thomase Kruegera a jeho přátel v roce 1987, kteří přeletěli zeď ve svých ručně vyrobených ultralehkých letadlech), upravenými vozidly (lidé si upravili svá vozidla tak, aby mohli ukrýt pasažéry, tyto úpravy zahrnovaly falešné nádrže, skryté příhrádky a jiné úkryty, existuje případ z roku 1963, kdy Hans-Peter Spitzner upravil svůj malý automobil tak, že jeho žena mohla být schována pod kapotou).</p> <p>Jsou známy také případy, kdy se někteří lidé pokoušeli překonat zeď přeplaváním řek, které oddělovaly východní a západní Berlín. A během prvních dnů existence zdi se snažili lidé zeď přeskakovat a přelézat, ale to šlo jen krátce, protože zeď byla postupně velmi posílena.</p> <p>Zdaleka ne všechny útoky však končily šťastně, při překonávání zdi zemřelo nejméně 260 lidí.</p>

<p>události vedoucí k pádu Berlínské zdi</p>	<p>V 80. letech 20. století se ve východním bloku, včetně Německé demokratické republiky (NDR), začala projevovat rostoucí nespokojenost s ekonomickými problémy a politickou nesvobodou. Lidé požadovali reformy, větší svobody a lepší životní podmínky. Sovětský svaz navíc pod vedením Michaila Gorbačova zahájil v polovině 80. let reformní programy známé jako Perestrojka (přestavba) a Glasnost (otevřenost), které měly za cíl modernizovat sovětskou ekonomiku a otevřít politický systém, což mělo dopad na celý východní blok a povzbudilo obyvatele k prosazování změn.</p> <p>Když v květnu 1989 Maďarsko otevřelo své hranice s Rakouskem, umožnilo to tisícům východních Němců emigrovat na Západ a přísná kontrola hranic pomalu začala ztrácet svůj smysl.</p> <p>V září 1989 začaly v NDR mírové demonstrace, které postupně narůstaly na intenzitě. Největší z nich byly známé jako pondělní demonstrace v Lipsku, na kterých se scházely tisíce lidí. O měsíc později byl dlouholetý vůdce NDR Erich Honecker nahrazen Egonem Krenzem, který byl vnímán jako reformní politik. Krenz a jeho vláda se pokoušeli situaci stabilizovat, ale tlak na změny byl příliš silný.</p> <p>8. listopadu 1989 se vedení NDR rozhodlo zmírnit omezení cestování do zahraničí. 9. listopadu na tiskové konferenci člen politbyra Günter Schabowski mylně oznámil, že nové předpisy o cestování vstupují v platnost okamžitě, ačkoli měly být platné až od následujícího dne. Toto prohlášení vyvolalo okamžitou reakci.</p> <p>Po Schabowského oznámení se tisíce východních Němců nahrnuly k hraničním přechodům v Berlíně a požadovaly průchod do Západního Berlína. Zaskočené hraniční stráže bez jasných instrukcí nakonec kapitulovaly a otevřely hranice. Lidé začali spontánně přecházet zeď, objímat se a slavit.</p>
<p>důsledky pádu zdi pro Německo a svět</p>	<p>Po pádu Berlínské zdi následovaly rychlé politické změny. Další země východního bloku jako Polsko, Československo, Maďarsko a Rumunsko brzy následovaly Německo na cestě k demokracii a tržní ekonomice, protože zde došlo k revolucím, které vedly k pádu komunistických režimů.</p> <p>Proces sjednocení Německa byl oficiálně dokončen 3. října 1990, kdy se NDR a SRN formálně sjednotily v jednu zemi.</p> <p>Pro svět to znamenalo konec studené války a rozpad východního bloku, rozšíření demokracie a svobody v Evropě a zásadní geopolitické změny. Evropu čekalo období ekonomické a politické integrace. Mnoho zemí střední a východní Evropy se připojilo k NATO a Evropské unii, což změnilo geopolitickou rovnováhu.</p>

Zdroje:

https://www.totalita.cz/vysvetlivky/berlin_zed.php

https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/berlinska-zed-ndr-pad-berlin-pametnici-historie-nemecka-demokaticka-republika_2108130853_ban

https://www.denik.cz/ze_sveta/berlinska-zed-jeji-stavba-a-existence.html